

Szegedi könyvtári problémák

Szegednek négy nagyobb könyvtára van: az Egyetemi Könyvtár, a Somogyi-könyvtár, Gorkij-könyvtár és a szegedi Járási Könyvtár. Az utóbbi kettő kifejezetten népkönyvtári jellegű, az első főként tudományos, a Somogyi-könyvtár jellege pedig kettős, népkönyvtári is, tudományos is. Népkönyvtári jellegét nemrég alakította ki, s ma már a város több pontján állított föl fiók-könyvtárakat, amelyek a nagykiterjedésű város legtávolabbi részein is könnyen hozzáférhetővé teszik a dolgozók részére a szépirodalom és tudomány népszerűsítés legfontosabb műveit.

A Somogyi-könyvtár népkönyvtári funkciója azonban hovatovább elnyomja a könyvtár tudományos szerepkörét, s a szólás szerint »átvesz a ló túlsó oldalára«, most a népkönyvtári jelleg válik a tudományos föladatak megvalósításának kárára. Nem akarjuk e két funkciót erőszakoltan szembeállítani egymással, mint-hogy igen jól megférnek együtt, s azt sem állítjuk, mintha a múltban a Somogyi-könyvtár be tudta volna tölteni tudományos szerepkörét is. Kétségtelen, hogy a Somogyi-könyvtár gazdag tudományos anyaga az alapítástól máig eltelt kerek hetven esztendő alatt gyarapodott, de a puszta hozzáférhetővé-tevésén kívül a könyvtár más tudományos funkciót a múltban nem tölthetett be. A szegedi történeti, kultúrtörténeti, néprajzi, régészeti, művészeti, irodalmi művek bibliográfiája — amely a helyi tudományos kutatásnak immár nélkülözhetetlen kiegészítése — máig sem készült el, pedig ez elsősorban a Somogyi-könyvtár gazdag helyi anyaga alapján lenne összeállítható. A Somogyi-könyvtár azonban ma sem tudományos könyvtár, tudományos dolgozója alig egy-kettő van, az is kizárólag katalogizáló és olvasótermi szolgálatra kárhozható. A hetven éves jubileumát idén ünneplő könyvtár ma is városi könyvtár, s ilyen minőségében nem hangsúlyozódik ki tudományos intézmény, könyvtártudományi kutatóintézet jellege. A városi tanács népművelési osztálya, a könyvtár fölöttes hatósága, elsősorban a népkönyvtári funkció kifogástalan betöltésén örködik, s a távolabbi, nem közvetlenül szemmel látható eredményeket hozó munkálatokat, amilyen a »Szegedi bibliográfia« elkészítése is, nem érzi sürgető könyvtári feladatnak. Pedig a helyi bibliográfia szükségességét — olyan gazdag művelődéstörténeti, főként irodalmi hagyománnyal rendelkező városban, egyetemi városban, iskolavárosban, mint Szeged — nem kell külön hangsúlyozni: ez már régi adóssága a

helytörténeti kutatásnak. Hiányában minden kutató újra meg újra arra kényszerül, hogy átrágja magát a helyi folyóirat- és hírlapirodalom kásahegyén, a maga aránylag szűkkörű témája kedvéért.

A »Szeged bibliográfiájának« elkészítése természetesen nem egyedül a legrégibbi könyvtárra, a Somogyi-könyvtárra vár, hanem abban a nála jóval fiatalabb (1922) Egyetemi Könyvtárnak is részt kell vennie, annál is inkább, mert ennek káderei már rendelkeznek megfelelő könyvtártudományi képzettséggel, bibliográfiai tudással, sőt ilyen irányú munkásságuk országosan is ismert. Sajnálatos, hogy eddig még az egyetemi könyvtár sem érezte az elkövetkező évek legsürgetőbb, legfontosabb feladatának a szegedi bibliográfia elkészítését.

A két nagy könyvtáron kívül a bibliográfiai munkálatokba — tudományszakonkénti anyagismeretük miatt — föltétlenül be kell vonni a helyi tudományos kutatóintézeteket (pl. a Mezőgazdasági Kísérleti Intézetet), a múzeumot, levéltárat, s főként az egyetemi és főiskolai intézetek dolgozóit. Az egyetemi és főiskolai intézetek például éppen a helytörténeti, honismereti kutatómunka szempontjából kiaknázatlanul és hozzáférhetetlenül (vagy legalábbis nehezen hozzáférhetően) heverő anyagokat őrznek: az egyetemi és főiskolai intézetekben évtizedek során készült, rendszerint helyi tárgykörű tanári szakdolgozatokat és kéziratok doktori értekezéseket. Ezek az irodalmi, földrajzi, néprajzi, történelmi stb. kéziratok munkák természetesen változó értékűek, mégis valamennyinek megvan legalább az az érdeme, hogy egy-egy kérdésre (pl. egy községre vagy településre, egy-egy környékbeli város valamilyen tudományos problémájára) vonatkozó irodalmat egybe gyűjtötte és összefoglalóan földolgozta, s ezzel a további kutatás előfeltételeit megteremtve, a kutató útját megkönnyíti. Az Egyetemi Könyvtár fontos feladata lenne ezeknek a kéziratok szakmunkáknak áttekintését egy bibliográfiában a helyi kutatás rendelkezésére bocsátani, s lehetővé tenni maguknak a kéziratok munkáknak hozzáférhetőségét is.

A két tudományos jellegű könyvtárra vár a jövőben is a különféle ajánló-bibliográfiák, szakmai előadások, útmutatások, tanácsadások útján a helyi és környékbeli népkönyvtárak dolgozóinak szakmai-ideológiai nevelése is. Ebbe a munkába a Somogyi-könyvtár ugyancsak akkor tud megfelelő módon bekapcsolni

lódni, ha munkatársai kellő szakmai képzettséggel rendelkeznek. Mindenképpen szükséges tehát Szeged legrégebb könyvtárának, a Somogyi-könyvtárnak jelleget és feladatát vizsgálóra venni, s a szocialista könyvtartudomány szükség-

leteinek megfelelően a fölmerült problémákat megoldani.

DR. PINTÉR LÁSZLÓ

a makói József Attila-múzeum vezetője

Különböző napilapokban és folyóiratokban megjelent könyvismertetések jegyzéke

I. TÁRSADALMI — POLITIKAI IRODALOM:

Marx: **A politikai gazdaságtan bírálatához.** Társadalmi Szemle, június (Szabó Kálmán).
Lenin Műveinek 30. kötete. Társadalmi Szemle, június (Szánló Dezső).
Lenin műveinek 32. kötete. Magyar Nemzet, július 10.
Lenin Műveinek 33. kötete. Esti Budapest, július 27.
Bernhardt György: **A szakszervezetek munkavédelmi feladatai.** Népszava, augusztus 27.
Filozófiai lexikon. Esti Budapest, július 27.; Uj Világ, szept. 3. (Aba Iván.)
Golikov: **A Szovjet Hadsereg világraszóló győzelmei a Nagy Honvédő Háborúban.** Szabadságharcos, július.
Posner, Vladimir: **A gyilkos amerikai életforma.** Népszava, augusztus 29.
Sejman: **Fejezetek a pápaság történetéből.** Élet és Tudomány, augusztus 1. (Ákos Károly.)
A sötétség trónállói. Természet és Technika, július.
Ujságolvasók zsebkönyve. Élet és Tudomány, augusztus 19. (Ákos Károly.)
Weinert, Erich: **Memento Sztálingrád.** Szabadságharcos, július.

II. TERMÉSZETTUDOMÁNYOS IRODALOM:

Asztalos Sándor; Biró Lajos, a nagy magyar utazó. Természet és Technika, július.
Használd a matematikát. Élet és Tudomány, július 15.
Öt perc fejtörés. Magyar Nemzet, július 12.; Élet és Tudomány, aug. 1.
Oveges József: **Elektromosság és az élet.** Magyar Nemzet, július 12.; Élet és Tudomány, aug. 26. (Balogh Emma.)
Oveges József: **Az élő fizika.** Magyar Nemzet, júl. 12. (Gábor István.)
Perelman: **Szórakoztató geometria.** Magyar Nemzet, július 12.
Vertse—Tildy: **Erdő, mező madarai.** Élet és Tudomány, július 29. (Ozoray György); Természet és Technika, július (Ozoray György).
Vinci, Leonardo da (Leonardo da Vincsi): **Válogatott írások.** Természet és Technika, július (Ákos Károly).
Zerinváry Szilárd: **A naprendszer élete.** Esti Budapest, július 27.; Élet és Tudomány aug. 26.

IV. TECHNIKAI IRODALOM:

A sztálini korszak nagy építkezése. Természet és Technika, július (Lantos Győzőné)

V. SZÉPIRODALOM:

Április 4. Csillag, augusztus (Veres Péter).
Arlidge, James (Dzsémsz Elridzs): **A diplomata.** Magyar Nemzet, július 26. (Makai György.)

Déry Tibor: **Simon Menyhért születése.** Népszava, aug. 27.; Irodalmi Ujság, aug. 29. (Illés Béla.)
Gábor Andor **Válogatott Versei.** Szabad Nép, aug. 31. (Aczél Tamás); Irodalmi Ujság, aug. 15. (Földessy Gyula.)
Gorkij: **Hárman.** Esti Budapest, július 27.
Korolenko: **Egy furcsa lány.** Uj Világ, aug. 23. (Aba Iván.)
Kuczka Péter: **Mindenkinek, mindenkinek.** Csillag július. (Sarkadi Imre.)
Móricz Virág: **Apám regénye.** Szabad Nép, július 15. (Vézi Endre.)
Nagy Sándor: **A népi reménysége.** Magyar Nemzet, aug. 16. (Ujvári Imre.)
Salaginov: **A bíró.** Uj Világ, aug. 27. (Dr. Olti Vilmos.)
Stil André (André Sztíl): **Az első összecsapás.** Magyar Nemzet, aug. 16. (Csobádi Péter.)
Szabó Pál: **Uj föld.** Irodalmi Ujság július 18. (Pándi Pál); Magyar Nemzet, július 19. (Varga Imre); Szabad Ifjúság, aug. 13. (Puruczki Béla); Uj Hang, július—augusztus. (Nagy Magda.)
Szász Imre: **Szól a síp.** Irodalmi Ujság, aug. 29. (Koczkás Sándor.)
Szeberényi Lehel: **Hét nap.** Szabad Nép, július 9. (László Imre—Fekete Sándor.)
Szergejev: **A szív nem felejt.** Népszava, aug. 8.
Tolsztoj Alexej: **I. Péter.** Irodalmi Ujság, aug. 1. (Ungvári Tamás); Uj Hang, július—augusztus. (Véber Károly.)
Volkov: **Szívügyünk.** Magyar Nemzet, július 30.

VI. IFJUSÁGI IRODALOM:

Németh Imre: **Öserdők mélyén.** Népszava, aug. 27.; Szabad Ifjúság, szeptember 1. (Bodánszky György.)
Teknős Péter: **Mi leszél, pajtás?** Élet és Tudomány, aug. 12. (Ferenczi Béla.)

VII. EGYÉB IRODALOM:

Abalkin: **Sztanyiszlavszkij rendszere és a szovjet színház.** Uj Világ, aug. 13. (Aba Iván.)
Emlékkönyv Kossuth Lajos születésének 150. évfordulójára. Társadalmi Szemle, június (Varga Zoltán).
Feleki László: **Tizenhat nap.** Magyar Nemzet, aug. 15. (Pataky Károly.)
Georg Forster **Válogatott írásai.** Népszava, aug. 8.
Gyeniszjey: **A tömegkönyvtárak munkája.** Népművelési Híradó, augusztus (Tamás Ernő).
Kiss Pál: **Velasquez.** Szabad Nép, szept. 5. (Vézi János.)
Méray Tibor: **Koreai jelentés.** Irodalmi Ujság aug. 1. (Sarkadi Imre.)
Sztaszov: **Az orosz művészet huszonöt éve.** Irodalmi Ujság, aug. 1. (Garas Klára.)
Vita irodalmunk helyzetéről. Társadalmi Szemle, június. (Erdei Sándor.)